

льшість країн Азії, охопить латиноамериканський регіон, виявиться в країнах Центральної та Східної Європи. В цілому це призведе до посилення ролі НТП у світовому економічному розвитку.

Висновки

Економічні перспективи у XXI столітті визначаються спроможністю бізнесу та держави адаптуватися до швидкозмінних внутрішніх та зовнішніх умов розвитку. Формування адаптаційного потенціалу, здатності "нової" економіки до оновлення, структурних зрушень, швидкого зростання залежить від умов підтримки та розвитку науки та інноваційної діяльності. Орієнтація державної політики на зміцнення соціального статусу науки та освіти, стимулювання підприємств та організацій, зайнятих наукомістким

виробництвом, сприяння експорту високотехнологічної продукції дозволить створити засади принципово нової, постмодернової моделі економічного зростання.

Список літератури

1. *Hepworth M.E.* Geography of the Information Economy. – London, 1989. – 314 p.
2. *Technical change and economic theory / Ed. G. Dosi, C. Freeman, R. Nelson.* – London: Pinter, 1988. – 464 p.
3. *Freeman C.* Technology policy and economic performance: lessons from Japan. – London: Pinter, 1987. – 278 p.
4. *Nelson R.* Capitalism as an engine of progress // *Research policy.* – 1990. – №2. – P. 193-214.
5. *Солоу Р.* Перспективи теорії росту // *Мирова економіка и міжнародные отношения.* – 1996. – № 8. – С. 14-26.

И.Д. Дячук

ЗНАНИЯ И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ В ЭПОХУ ПОСТМОДЕРНА

Новая роль научных знаний в информационном, знаниевом обществе аккумулируется в категории «интеллектуальный потенциал», которая становится фундаментальной характеристикой современного общества.

I. Dyachuk

KNOWLEDGE AND INTELLECTUAL POTENTIAL IN THE EPOCH OF POST MODERNITY.

The new role of scientific knowledge in the information society is accumulated in the category of "intellectual potential" that becomes the fundamental characteristic of contemporary society.

УДК 141.7 (045)

Н.В. Ішук, канд. філос. наук

ПІДПРИЄМНИЦТВО: ВІД ЛЕГІТИМАЦІЇ БАГАТСТВА ДО ДЕЛІГІТИМАЦІЇ БІДНОСТІ

Гуманітарний інститут Національного авіаційного університету

У статті досліджуються принципи господарської етики сучасного православ'я. Зроблено висновок про невідготовленість православ'я визнати легітимним феномен підприємництва. Автор обґрунтовує думку про необхідність гуманізації економічного життя країни, в тому числі через створення православної легітимності економічної активності та багатства.

Вступ

Лібералізація українського суспільства своїм наслідком має не лише суспільно-політичні, але, насамперед, економічні трансформації. Останні є невід'ємною ознакою „перехідного суспільства”, в межах якого відбувається адаптація економічної сфери до нових умов господарювання. В Україні, на жаль, „перехід” до капіталістичного суспільства супроводжувався хижацьким накопиченням капіталу незначною групою людей та катастрофічним збіднінням більшої частини української спільноти. Це похитнуло традиційні моральні норми суспільства й спричинило критичне ставлення до таких моральних цінностей як справедливість, чесність, людяність. Закони ринку розповсюдилися не лише на економіку: „Ринок, вигода стали всезагальною формою існування людей” [9, с.61], тому моральні цінності набули утилітарного характеру. Натомість на їхнє місце прийшли чесноти, призначенням яких є забезпечення виживання людини, її матеріального статку та комфорту.

В Україні підприємництво стало вагомою ознакою соціально-економічного життя країни й водночас, з'явившись у нас „без протестантської етики”, не набуло моральної легітимності в суспільстві. З огляду на вищесказане, зрозуміло, що значну роль у легітимності підприємницької діяльності в Україні

мали б відігравати православні цінності, які тривалий час були реальною основою господарської діяльності в країні. Звідси випливає актуальність та виняткова важливість дослідження можливості створення православної легітимності економічної активності та багатства.

Аналіз досліджень і публікацій

Проблема православної легітимності підприємницької діяльності є новою й водночас доволі перспективною для наукового осмислення. Не зважаючи на те, що підприємницька діяльність набула поширення на теренах колишніх радянських республік порівняно недавно, відзначимо наявність потужної традиції осмислення принципів господарської етики православ'я в російській релігійній філософії, а також інтерес до неї з боку представників різних галузей сучасного філософського знання.

Серед найвпливовіших відзначимо існування „пропідприємницької”, „антипідприємницької” та поміркованої позицій щодо цього питання. Так, представникам першої позиції притаманне визнання своєрідного „пропідприємницького”, *в православному смислі цього слова* (курсив. – Н.І.), потенціалу православ'я, завдяки якому були сформовані специфічні господарський менталітет та господарська культура православних народів. Під цим кутом зору проблему розглядали С. Булгаков, М. Федоров, І.

Ільїн, О. Платонов тощо. На думку вищезазначених авторів, завдяки православ'ю народжується нова господарська людина, з новою мотивацією до праці, утворюється „господарський добробут при соціально-справедливому ладі”, коли „лад приватної власності” поєднується із „соціальним настроєм душі” [4, с. 352-358].

Протилежний, „антипідприємницький”, погляд ґрунтується на думці про парадигмальну невідповідність господарсько-етичної моделі православ'я засадам підприємницької діяльності. На „антипідприємницькому” потенціалі православ'я наголошували представники марксистської та неомарксистської філософії. Ними доволі послідовно відстоювалася ідея гальмуючого впливу господарського етосу православ'я на економічний розвиток православних країн. Аналогічна позиція притаманна сучасному українському досліднику даної проблеми В. Акоюну, який цілком слушно зауважує, що внаслідок впливу православної етики на господарську культуру України тут історично погано прививалися ідея приватної власності, цінності зростання та накопичення, правові норми господарювання [1, с. 7].

Автори, які відстоюють поміркований погляд на проблему, вважають, що православ'я, з одного боку, не створює специфічних стимулів для активної економічної діяльності, а з другого боку, спроможне створити певне духовне середовище для її гуманізації. Серед представників цієї точки зору назвемо В. Гараджу, Н. Зарубіну, В. Калашнова, митрополита Кирила (Гундяєва), Ю. Малофєєва, Є. Платонова, В. Писемського тощо. На їхню думку, визначальними рисами сучасного пострадянського підприємства стали: гіпертрофована надкорисливість, спрямована не стільки на самореалізацію, скільки на експансію; по-друге, ціннісний та духовний вакуум, що утворився внаслідок дискредитації систем цінностей попередніх епох [6, с. 11-13]. Сучасне господарство незначною мірою потребує легітимації з боку релігії. Втім воно може створити сакральну та моральну санкцію ефективності й справедливості як необхідних принципів економічного життя [8, с. 9].

Проте згадані підходи відображають переважно релігієзнавчий та соціологічний дискурси проблеми. Також вищезазначені автори в своїх дослідженнях детально не розглядають соборну та іммобілістську складові легітимації підприємницької діяльності. В заявленому контексті в соціальній філософії дана проблема ще не досліджувалася.

Постановка проблеми

Стаття є спробою аналізу перспективи православної легітимації феномену підприємництва з огляду на іммобілістську та соборну компоненти Східно-християнської соціальної парадигми.

Основна частина

Як тип поведінки підприємництво містить в собі: по-перше, елементи ініціативи; по-друге, організацію чи реорганізацію соціально-економічних механізмів задля максимального досягнення вигоди; по-третє, покладання на себе відповідальності за можливу невдачу, тобто готовність ризикувати [3, с. 8-9]. Великого значення в становленні феномену підприємництва мали такі чинники розвитку Західної циві-

лізації, як повага до автономії особистості, визнання недоторканності приватної власності, культивування особистої ініціативи. Загальновідомо, що етос підприємництва можна вважати продуктом розвитку етики протестантизму. Відтак феномен підприємництва виник на основі секулярного синтезу традиційних моральних цінностей цієї релігії: працелюбності, професіоналізму, прагнення зробити кар'єру, соціальної відповідальності, самовіддачі, чесності тощо. Завдяки протестантській етиці підприємство, маючи на меті досягнення приватних меркантильних цілей, перетворилося також на морально регламентовану, суспільно корисну, а тому визнану соціумом діяльність.

На наш погляд, феномен підприємництва містить значний антисоборний, контрімобілістський та антисимфонічний потенціал. Так реалізація соборної парадигми в економічному житті передбачає культивування різних „общинних” форм господарювання та розподілу суспільного продукту й навіть існування колективної власності тощо. Крім того соборний світогляд можна вважати передумовою „господарського служіння” людини суспільству, що унеможлиблює перетворення самозбагачення (своєрідного служіння собі) на самостійну господарську мету, а також індивідуальне збагачення одних людей на тлі економічних поневірянь інших. Економічний вияв іммобілістської парадигми означає: по-перше, зневагу до матеріального статусу, а відтак невизнання матеріального комфорту значущою, а тим більше єдиною метою економічної діяльності; по-друге, підпорядкування економічної діяльності метафізичній меті; по-третє, визнання меншовартості будь-якої активної економічної діяльності порівняно з активністю духовною. Свідченням патерналістського (симфонічного) характеру економічної діяльності виступають, насамперед, суб'єктно-об'єктні стосунки між державою та людиною в процесі господарської діяльності. Мається на увазі ситуація, коли держава традиційно визнається суб'єктом піклування про людину й одночасно структурою накопичення та розподілу суспільних благ. Також можливим виявом економічного патерналізму можна вважати втручання держави в економічні процеси через планування, підтримку окремих галузей економіки тощо.

З вищезазначених особливостей випливають можливі складнощі православної легітимації підприємницької діяльності й адаптації соціальної доктрини православ'я до неї. Серед найбільш вагомих реперон такої адаптації назвемо: орієнтацію підприємця на матеріальний статок та активну діяльність задля досягнення цієї мети (що суперечить іммобілістській складовій етосу православ'я); розрахунок підприємця насамперед на себе і власну ініціативу, а не на допомогу держави (що суперечить симфонічній складовій етосу православ'я); визнання законності й „нормальності” майнового розшарування людей, яка виступає показником різних ділових якостей людини (як заперечення соборної складової етосу православ'я).

З огляду на це стають зрозумілими відмінності антропологічних акцентів православної та „західної” економічної діяльності. Якщо ліберальна модель

економічної діяльності впливає з ідеї свободи та самореалізації особистості, то в православному вченні свобода, в тому числі й економічна, розуміється як свобода співпраці, підкорення і наближення людини до Бога. Таке розуміння свободи „знімає” будь-які можливості сакралізації багатства, жадібності, жорсткого поводження з конкурентами. Це унеможлиблює сакралізацію праці, яка стає цінною лише як співпраця з Богом та спосіб здійснення Божого промислу [7]. З цього випливає, що православ'я не створює специфічних, схожих на протестантські, стимулів для розвитку підприємницької діяльності, тобто воно, говорячи словами С. Булгакова, відмовляється розуміти „світ як господарство й життя як насамперед господарчий процес” [2, с.8]. Натомість воно закликає створити систему противага та моральних корелятів надкорисливим орієнтирам підприємницької діяльності, пропонуючи тим самим шлях гуманізації ринкової економіки.

На наш погляд, православна легітимація економічної активності, власності (багатства) й делегітимації бідності можлива за умов визнання релігійного смислу та джерела господарської праці. За цих умов в основу праці покладається релігійне прийняття світу; вона набуває морального виміру й постає виявом любові до людей. Така праця дисциплінує людину й примушує її вдосконалювати себе та світ. Погодимось з І. Ільїним, який наполягав, що у цьому випадку праця має суспільну і правову природу, адже вона „ґрунтується на організації спільного життя й вимагає правильного розподілу обов'язків” [4, с.342-343]. Відтак особистий інтерес виступає необхідним стимулом економічної активності людини, а сама праця - творчим процесом, спрямованим на вдосконалення речей.

Духовного обґрунтування потребує й приватна власність. Серед чинників такого обґрунтування назвемо розуміння приватної власності як такої, що відповідає індивідуальному способу буття, даному від природи, інстинктивному й духовному життю людини та її природному праву на самодіяльність і самостійність; розуміння приватної власності як мотиву для напруженої праці; розуміння її психотерапевтичної здатності давати власникам почуття впевненості, довіри до людей, до речей, до землі, бажання вкласти в господарський процес свою працю та свої цінності; розуміння приватної власності як такої, що вчить людину „творчо любити працю, землю, свій дім та батьківщину”; розуміння приватної власності як такої, що „виховує в людині правосвідомість” і вчить її „розділяти „мое” й „твое”; розуміння приватної власності як чинника, „що виховує в людині господарську солідарність, не порушуючи господарської свободи, адже кожний власник, збагачуючись, збагачує й своє оточення, і саме народне господарство [4, с.347-349].

Варто погодитися з Н. Зарубіною, що легітимація підприємницької діяльності, може відбуватися завдяки: підкоренню її цілей вищим моральним і релігійним цінностям та принципам облаштування самобутньої, у даному випадку православної, цивілізації; підкоренню прийнятним у суспільстві структурам ідентичності (на мікро- (сім'я) та макро- (суспільство, держава) рівні; підкоренню її принципам самобутньої гос-

подарської культури та трудової етики й дисципліни; орієнтації підприємницького класу на „серединну культуру”, в рамках якої відбувається зняття антиномічних ціннісних орієнтацій, антагоністичних стереотипів і норм поведінки [5, с.52-56].

Прикладом спроби легітимації феномену підприємництва можна вважати відповідну позицію Російської православної церкви, яка проголосила метою економічної діяльності благо людей, в якому суміщаються мотиви гідного існування для себе та для інших. Вочевидь, перший мотив тісно пов'язаний з особистою зацікавленістю людини, а другий - дозволяє суспільству вирішувати соціальне питання. З цих мотивів чільними представниками РПЦ виводяться два принципи православної економічної діяльності: принцип ефективності та принцип справедливості [8, с.9]. Разом з тим ними підкреслюється важливість культивування саме православних принципів економічної діяльності для відродження національної економіки держави. Головною метою проголошується не особистий інтерес, а пом'якшення впливів „дикого капіталізму” й усвідомлення суспільством необхідності „створювати цінності матеріальні та духовні, а не „робити гроші” [8, с.11]. Окрім того окреслюються особливості православного розуміння активності, коли *економічний добробут суспільства прямо пов'язується з духовним станом як окремих особистостей, так і суспільства загалом* (курсив наш. – Н.І.) [8, с.7]. Для порівняння зазначимо, що в протестантизмі, господарський кодекс якого став духовним предтечею підприємництва, виникнення добробуту більшою мірою пов'язується з *особистою економічною активністю кожного члена суспільства* (курсив. – Н.І.). Більше того, у протестантській етиці успішність цієї діяльності набуває метафізичного звучання богоугодності Богу.

Певною спробою православної легітимації підприємницької діяльності можна вважати „Перелік моральних принципів та правил господарювання” (Московський патріархат – 2004 р.). У цьому документі наголошується, що хоча традиційно російська духовно-моральна традиція сповідувала пріоритетність духовного над матеріальним, колективного інтересу над особистим, однак крайнощі такого вибору є неприпустимими [10, с.53], отож, у сучасній економічній діяльності потрібно відшукувати засоби суміщення особистісних та суспільних, духовних і матеріальних цінностей.

Імобілістська складова легітимації підприємництва відобразилася в положеннях документа, згідно з якими:

- багатство не є благословенням чи покаранням – це, насамперед, випробування та відповідальність для кожної людини. Власність має бути не лише засобом здобуття вигоди, але й засобом служіння ідеалам добра і справедливості;
  - багатство заради багатства заводить у безвихідь особистість, справу та національну економіку;
  - гроші – не лише засіб для досягнення цілі.
- Справжнє багатством підприємця є його справа.

Соборною складовою легітимації підприємництва в цьому документі виступають положення, згідно з якими:

- суспільство не повинне поділятися на надбагатих та надбідних;

- господарювання – це соціально відповідальний вид діяльності;

- культ багатства породжує „війну всіх проти всіх”, відтак його не можна вважати самоціллю, багатство виступає лише засобом сворення гідного життя людини та народу;

- власність дає максимальну віддачу лише тоді, коли вона використовується ефективно, а плоди її розподіляються справедливо та відповідально вкладаються в соціальну стабільність;

- якщо бізнесмен працює лише для себе й близьких, він багато втрачає в економічному смислі, адже чим більша власність, тим більше вона повинна використовуватися не лише для себе, але й для інших;

- чесне господарювання виключає збагачення за рахунок суспільства;

- робітники підприємства повинні мати можливості для відповідальної участі в управлінні ним відповідно до професійного рівня і освіти для того, щоб люди могли відчувати себе партнерами у спільній справі;

- ступінь добробуту суспільства залежить від його ставлення до непрацездатних та людей похилого віку. Виділяти частину прибутку на допомогу людям похилого віку, хворим людям, інвалідам і знедоленим дітям повинно бути нормою для будь-якого рентабельного підприємства [10, с.55-57].

Роз'ясненням соціальних поглядів православ'я на проблему підприємництва можна вважати також позицію митрополита Смоленського і Калінінградського Кирила. На його думку, в підприємницькій діяльності міститься закладена Богом потреба творити, тому помилково думати, що православ'я не створює мотивів та стимулів для активної економічної діяльності [8, с.6]. Втім потрібно створювати духовне середовище підприємництва, завдяки якому християнська мотивація може бути присутньою в економічній сфері життя.

Зрозуміло, що відсутність такої легітимації обмежує можливість створення православних засад підприємницької діяльності (й етичного впливу на бізнес) в Україні. За таких умов невизначеними залишаються духовні стимули „служіння бізнесу суспільству” та благодійницької діяльності, а відтак - евангелізації економіки. Крім того останньому заважає й відсутність у соціальній доктрині православ'я чіткої позиції щодо майнового розшарування людей, що ускладнює „делегітимацію” бідності і визнання її соціальним злом.

На наш погляд, найвагоміше значення для відтворення православних засад підприємництва мають соборне та іммобілістське вчення. Виходячи із соборної традиції, способами такої легітимації можуть стати: культивування почуття відповідальності підприємця не лише за долю „ближніх”, але й за долю „дальніх” людей та бажання „служити” суспільству. *На мікрорівні* це може виявлятися в забезпеченні гідних умов праці й гідної зарплатні для найманих робітників та підтримці бізнесом соціальних програм, благодійництві в межах локальної групи (наприклад, в підприємстві). *На макрорівні* це повинно виявлятися в усвідомленні представниками бізнесу неприпустимості гіпертрофованого розшарування людей на багатих та бідних; визнанні ганебності споглядаль-

ного ставлення багатого до проблем бідного. Важливим завданням виступає також залучення бізнесу до виконання „мегамети”, наприклад, прискорення економічного зростання всієї країни та створення держави добробуту. До цілком соборних умов можна віднести й вимогу створити рівні для всіх людей умови ведення бізнесу; наблизити спосіб життя різних майнових груп тощо.

З огляду на іммобілістську складову православної соціальної парадигми способами легітимації підприємницької діяльності є: розуміння другорядності матеріального прибутку та його підпорядкування якщо не метафізичним, то, принаймні, етичним цілям; розуміння праці не як самодостатньої величини, а як способу духовного розвитку, морального самовдосконалення, а також співтворчості з Богом; розуміння праці як насамперед творчості, спрямованої на реалізацію ідей; наголос на трудовому походженні власності, яка стала винагородою за тривалу роботу людини над собою; прагнення вести простий спосіб життя та неможливість публічної демонстрації розкоші.

Висновки

Отже, способи адаптації господарської етики православ'я до умов культури постмодерну, а відтак - можливості евангелізації економіки полягають у визнанні церквою: по-перше, далеко не іммобілістських прагнень суспільства; по-друге, наявності жорсткого розшарування суспільства й неможливості мінімізації цього розшарування до рівня „бідності всіх” (соборний вигляд іммобілістського ідеалу). Подальші кроки церкви мають полягати у пошуках способів пом'якшення такого розшарування. Для цього потрібна легітимація церквою економічної активності, приватної власності та багатства, а також своєрідна делегітимація бідності на засадах узгодження даних феноменів із соборною та іммобілістською складовими православного господарського етосу.

Список літератури

1. *Акопян В.Г.* Морально-етичні цінності підприємця: формування та розвиток (соціально-філософський аналіз). Автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. - К., 2004. - 18 с.
2. *Булгаков С.Н.* Философия хозяйства // Булгаков С.Н. Философия хозяйства. - М.: Наука, 1990. - С. 7-250.
3. *Журтенок Т.Ю.* Бизнесмен: стяжатель, игрок или творец (становление предпринимательского етоса). - X: Вид-во „Основи” при Харк. Универ. - 118 с.
4. *Ильин И.А.* Путь духовного обновления. - М.: ООО „Издательство АСТ”, 2003. - 365 с.
5. *Зарубина Н.Е.* Без протестантской этики // Вопросы философии. - 2001. - №10. - С. 45-56.
6. *Зарубина Н.Е.* Религиозные ориентации постсоветского предпринимательства // Преподавание истории и обществознания в школе. - 2003, № 3. - С. 11-19.
7. *Кирилл, (Гундяев), митр.* Смолен. и Калинин. Норма веры как норма жизни // Не-зависимая газета. - 2000. - 16 февраля.
8. *Кирилл, (Гундяев), митр.* Смолен. и Калинин. Цель экономики - благо людей // Экономические стратегии, 2003. - №3. - С.6-13.
9. *Кутырев В.А.* Духовность, экономизм и «после»: драма взаимодействия // Вопросы философии. - 2001. - № 8. - С.56-65.
10. Свод нравственных принципов и правил хозяйствования // Журнал Московской патриархии. - 2004. - № 3. - С. 53-58.

Н.В. Ищук

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО: ОТ ЛЕГИТИМАЦИИ БОГАТСТВА К ДЕЛЕГИТИМАЦИИ БЕДНОСТИ

В статье исследуются принципы хозяйственной этики в современном православии. Подчеркивается неподготовленность православия признать легитимным феномен предпринимательства. Автор доказывает необходимость гуманизации экономической жизни страны, в том числе, путем создания православной легитимации экономической активности и богатства.

N. Ischuk

ENTREPRENEURSHIP FROM LEGITIMIZATION OF WEALTH TO DELEGITIMIZATION OF POVERTY

The article deals with principles of business ethics of Modern Orthodoxy. A conclusion is drawn about the unpreparedness of Orthodoxy to recognize the business phenomenon legal. The author proves the necessity of humanization of economic living in this country among them making economic activity and wealth legal by Orthodoxy.

УДК [101.2;378.147] (045)

Л.В. Кадникова, доцент НАУ

СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТ ПРЕПОДАВАНИЯ ФИЛОСОФИИ
НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ В УСЛОВИЯХ ЕВРОИНТЕГРАЦИИ

Гуманитарный институт Национального авиационного университета, e-mail filosof@nau.edu.ua

В статье рассматриваются особенности и значение преподавания философии на английском языке для студентов технических специальностей

Введение

XXI век – век знаний, информации и коммуникации. Система высшего образования должна приспособиться к таким факторам современной жизни как глобализация, постоянно меняющаяся технологическая ситуация, революция в информации и коммуникации и, как следствие, ускорение темпов социальных изменений. В основе общества, которое возникает в результате таких изменений, лежат знания. Наука и использование современных технологий становятся главным источником экономического роста. Международная конкурентоспособность экономики и социальное развитие любой страны сегодня прямо зависят от возможностей знания, его интеллектуального потенциала, темпов роста, эффективности и мобильности использования.

Перед техническими высшими учебными заведениями Украины поставлена задача подготовки специалистов высокой культуры, современных предпринимателей, способных добиваться успеха в цивилизованных рыночных условиях. Если раньше высшее образование было, главным образом, ориентировано на подготовку специалистов высшей квалификации для различных сфер деятельности, то сегодня речь идет о крутом повороте от авторитарного, репродуктивного образования к инновационному, гуманистическому, ставящему своей неременной задачей формирование и развитие личности. Высшее образование, учитывая европейские и мировые тенденции, должно создавать студентам условия для саморазвития, самообучения, прогнозирования своих возможностей, должно идти впереди целостного, системного обновления общества,

Все большее распространение получают новейшие технологии обучения: компьютеризация, повсеместное использование Интернета, система дистанционного обучения, в которых важная роль принадлежит языковой подготовке будущего специалиста, его способности перерабатывать, трансформировать и преобразовывать огромные массивы информации за сравнительно небольшие промежутки времени. Причем, речь идет не только о родном

языке, но и об иностранных, а также искусственных языках, например, языках программирования, которые находятся под непосредственным влиянием информационной культуры общества, регулирующей их разработку и применение.

Постановка задачи

В предлагаемой статье ставится задача рассмотреть некоторые особенности и значение преподавания философии на английском языке для студентов технических специальностей с целью формирования у них широкой эрудиции, интеграции в культуру других народов, гармонизации различных мировоззренческих установок, навыков межкультурной коммуникации и достижения коммуникативного консенсуса, личностной ответственности, приобщения ко всему богатству человеческой культуры.

Анализ публикаций

Философские, культурологические, лингвистические, психолого-педагогические основания функционирования языка как социально-культурного феномена нашли свое отражение в работах различных философов. Основателями теоретического языкознания, лингвистики и философии языка являются В. фон Гумбольдт, Ф. де Соссюр, О.Потебня, М.Хайдеггер, Л.Витгенштейн, Г.Гадамер, М.Бахтин, а также ведущие современные философы и лингвисты П.Рикер, М.Фуко, Ю.Хабермас, А.Вежбицкая, М.Бургин, И.Касавин, Л.Дротянка, Г.Колшанский, Е.Кубрякова и другие. В отечественной философии интерес к исследованию языковой проблематики отражается в работах Е.Быстрицкого, К.Жоля, Б.Парахонского, Т.Возняка. Проблемы современного языкознания рассматриваются с точки зрения единства мировоззренческого, методологического и социокультурного компонентов. Проблема взаимоотношения языка, мышления и объективной реальности не только сохраняет свое значение для философии и лингвистики, но и приобретает все большую актуальность, открывая новые ракурсы ее исследования.